

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

December 2017

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530096 Norra Båsane*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Therese Ericsson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530096 Norra Båsane

Kommun: Mellerud

Områdets totala areal: 16,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-14

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Bolag och privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

7210 - Agkärr

7230 - Rikkärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Att bevara områdets taiga och öppna myrar med rikkärr och agkärr.

Motivering: Taigan men även våtmarkerna hyser en mycket artrik och unik mossflora med flera hotade och sällsynta arter. Här påträffas arter knutna till såväl näringsfattiga som kalkrika förhållanden samt att både nordliga, sydliga och västliga arter förekommer i området. Rikkärr

och agkärr är prioriterad naturtyper inom Natura 2000-nätverket. Rikkärren är artrika med många för naturtypen typiska arter. Naturtypen agkärr förekommer allmänt på Öland och Gotland, men förekommer sällsynt i södra och mellersta delen av landet. Dessa kärr är sannolikt en relik från en varmare tidsperiod och bedöms generellt som skyddsvärda.

Prioriterade åtgärder: Taigan i området ska tillåtas att utvecklas fritt och formas av naturliga processer. För att säkerställa detta bör naturreservatets föreskrifter ses över. Vid behov ska täta vassbestånd och igenväxningsvegetation röjas bort i rikkärren och agkärrarna. Skogsbruk i anslutning till naturtyperna bör ske på sådant sätt att risken för påverkan på hydrologi och mikroklimat minimeras, exempelvis har skyddszoner i anslutning till de öppna myrarna (rikkärren och agkärrarna) en viktig funktion.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Norra Båsan ligger cirka 12 km nordväst om Mellerud och cirka 2 km norr om Dalskog i Melleruds kommun. Området innefattar två små tjärnar med omgivande våtmarker samt dalgången längs bäcken som rinner från Båsetjärnet och söderut. Längs dalgången finns en mot öster vettande, mellan 10-15 m hög, bergbrant. Berggrunden i området består av näringsfattig kvartsitsandsten och kalkhaltig skiffer. Den varierande berggrunden och det geografiska läget är grunden till områdets artrika flora, där mossfloran är speciellt utmärkande. I bergbranten växer en mycket sällsynt artrik mossflora. Våtmarkerna kring tjärnarna består till största del av rikkärr med flera för regionen sällsynta arter. Kring tjärnarna finns en smal bård med ag, vilken klassas som agkärr. Mossfloran i området rymmer totalt över 300 arter, flera av dem är mycket sällsynta överlag, medan några är utposter av nordliga, västliga eller sydliga arter.

Skogen i området är av varierande karaktär. Längs bäcken i östra delen av området växer en smal, luckig bård med gran, al och björk. På den nord-sydliga höjdplatån i områdets mitt finns framförallt hållmarkstallskog och i sydligaste delen av bergsbranten finns ett granbestånd. Skogen kring bäcken och på höjdplatån är av naturskogs-kvalité och har en ålder på cirka 130-180 år. I övrigt består skogen av yngre bestånd som är påverkade av skogsbruk i olika grad.

I början och mitten av 1800-talet fanns en kvarn vid Lilla Stutedalstjärnets utlopp. Stora Stutedalstjärnet var då ungefär lika stort som idag, men Lilla Stutedalstjärnet bestod av en större sjö. Då kvarndämnet senare rasade försvann sjön och växte igen med myrmark. Idag finns en mindre vattenspegel vid Lilla Stutedalstjärnet.

Områdets höga naturvärden i form av en unik mosslokal har varit kända sedan början av 1900-talet. År 1981 bildades ett naturreservat i syfte att bevara områdets unika mossflora. 1998 föreslogs området ingå i EU:s Natura 2000-nätverk. Området hade då ett flertal naturtyper att bidra med till nätverket.

Vad kan påverka negativt

Risken för negativ påverkan på områdets naturtyper bedöms vara låg-måttlig. Risken för påverkan på myrmarken bedöms vara förhållandevis låg då grävning och täktverksamhet samt tillförsel av näringsämnen är förbjudet i naturreservatet. Risken för skada på områdets taiga bedöms vara måttlig. Skogsbruk är till viss del tillåtet inom naturreservatet, vilket inte är förenligt med bevarandet av taigabestånden. Hot mot mossfloran i områdets brant består i första hand av åtgärder som ändrar mikroklimatet. Kalavverkning kring branten, vilket skulle medföra ökad exponering för ljus och vind, skulle ödelägga bestånden av flera arter.

Naturtyperna hotas generellt av:

-Alla typer av ingrepp på eller i anslutning till våtmarksområdet kring tjärnarna och som

påverkar de hydrologiska förhållandena i våtmarken. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, byggande av vägar (omfattar även skogsbilvägar), järnvägar etc.

-Utebliven hävd och uteblivna naturligtörningar är ett av de största hoten mot våtmarkerna. Många rikkärr och agkärr, liksom andra öppna våtmarker, har tidigare hävdats genom slåtter. Utebliven hävd kan leda till igenväxning med buskar, sly och vass. Eventuellt kan kärren vid Stora och Lilla Stutedalstjärnet ha varit hävdade tidigare. Uteblivna naturliga störningar som t.ex. variationer i vattenståndet kan också orsaka negativ påverkan på kärrens vegetation.

-Skogsbruk. Många åtgärder som vanligtvis är kopplade till produktionsinriktat skogsbruk kan påverka negativt om de utförs i eller i anslutning till områdets naturtyper. Exempel på sådana åtgärder är slutavverkning, gallring, röjning, transporter med tunga fordon, markberedning, dikning och plantering. Avverkning kan även leda till ökad avrinning och näringstillförsel i nedströms liggande mark, vilket exempelvis kan orsaka igenväxning av öppna myrar. Avverkning kan också medföra förändrat mikroklimat i anslutande naturtyper, vilket exempelvis kan skada mossor och lavar som är beroende av fukt och skugga.

-Markexploatering och annan förändring av markanvändningen i eller i angränsande till naturtyperna i området. Exempel på detta är uppförande av väg eller byggnad, grävning, upplag och deponier (t.ex. jord och hyggesrester som inte är av tillfällig art), dikning, schaktning, skogsplantering och täktverksamhet (framförallt torvbrytning).

-Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i naturtyperna ger drastiska förändring av vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i naturtypernas närhet kan också skada genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.

-Diffust nedfall av kväve och andra luftföroreningar. Framförallt kvävenedfallet kan skapa förutsättningar för en accelererad igenväxning av öppna myrar. Föroreningar kan generellt skada känsliga mossor och lavar.

-Fragmentering och isolering: Agkärr är ovanliga på fastlandet (förekommer främst på Öland och Gotland) och därför kan fragmentering, det vill säga isolering av olika delområden med agkärr, samt alltför små populationer av ag vara ett hot och leda till lokalt utdöende av arten. Fragmentering och isolering kan även vara ett hot mot rikkärr då många rikkärr har vuxit igen eller förstörts genom åren. Rikkärr är dock mer vanligt förekommande än agkärr.

Se även beskrivningen av "vad som kan påverka negativt" under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Detta gäller även verksamheter/åtgärder som utförs utanför området. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

- Föreskrifterna till Norra Båsans naturreservat. Beslutat 1981-06-22.

- Området ligger inom ett större område av riksintresse för naturvård, NRO 14028 Lunneboområdet. Beslutat 200-02-07.

- Alla orkidéer är fridlysta, vilket innebär att det både är förbjudet att plocka och att gräva upp orkidéer.

Skydd

Områdets naturtyper är till stor del skyddade genom föreskrifterna till naturreservatet Norra Båsans. Skogsbruk är dock tillåtet till viss del inom reservatet. Skogsbruk är inte förenligt med skydd av områdets taiga. Körning med tunga maskiner i samband med skogsbruksåtgärder kan även påverka de hydrologiska förhållande för områdets taiga och våtmarker. Föreskrifterna för reservatet bör därför ses över. För att möjliggöra skötsel av våtmarkerna bör också skötselplanen

revideras då våtmarkerna enligt skötselplanen ska lämnas för fri utveckling.

Skötsel

- Taigan ska tillåtas att utvecklas fritt och formas av naturliga processer. Skogsbruk eller andra verksamheter kan inte bedrivas i naturtypen utan att den skadas.
- Vid behov bör täta vassbestånd, sly, buskar och annan igenväxningsvegetation röjas bort från de öppna kärren, gäller både rikkärren och agkärren kring Stora och Lilla Stutetjärnet.
- Vid eventuellt skogsbruk i anslutning till myrarna ska en skyddszon på minst en trädlängd lämnas för att minimera risken för ökad näringsläckage ut på myren samt för att minska risken för förändrat mikroklimat på myrarna. Det är även viktigt med en väl planerad hänsyn i skogsbruket i myrarnas tillrinningsområde för att minska risken för förändrad hydrologi och ökade näringsförhållanden och därmed även en minskad risk för igenväxning.
- Eventuella skogsbruksåtgärder i anslutning till områdets mossrika brant (gäller både skog inom och utanför området) som kan medföra risk för förändrat mikroklimat i branten, d.v.s. att ljus och fuktighetsförhållandena i branten ändras, bör undvikas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**7140 - Öppna mossar och kärr**

Areal: 1,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

År 2016 genomfördes uppföljning av ett urval våtmarker med rikkärsvegetation. Kärren vid Stutedalstjärnarna klassades då som rikkärr. Naturtypen "Öppna mossar och kärr" bör därför utgå från området då Länsstyrelsen ges nytt uppdateringstillfälle.

7210 - Agkärr

Areal: 0,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Gotlandsag förekommer i en smal bård runt både Lilla och stora Stutedalstjärnet. Bottenskiktet består främst av gungflyn med vit och brunmossor. Tjärnarna har tidigare varit påverkade av reglering genom den kvarn som fanns vid Lilla Stutedalstjärnets utlopp. Sedan slutet av 1800-talet verkar tjärnarna varit opåverkade och myrvegetationen orörd. Eventuellt kan kärren kring tjärnarna ha slåtrats tidigare.

Naturtypen agkärr beskrivs generellt som kalkrika kärr, sjöpartier eller annan fuktig mark med förekomst av ag. Naturtypen finns främst i strandzonen vid kalkrika vatten, på våta ängar som brukas extensivt och i kärrpartier med viss källpåverkan. Naturtypen kan bestå av enartssamhällen av ag eller som artrika, hävdade ytor där ag förekommer tillsammans med starr- och orkidearter. Trädäckningen kan variera från helt öppet till slutet. Naturtypen får inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp. Mindre ingrepp som orsakat lokala störningar kan dock förekomma. Slätter och beteshävd kan förekomma. Agkärr förekommer främst på Öland och Gotland, men enstaka förekomster finns i södra och mellersta Sverige. Agkärren är sannolikt en relikt från en varmare tidsperiod och bedöms generellt som skyddsvärda. Förutom karaktärsarten ag, är arterna jungfru marie nycklar, tätört och axag typiska arter för naturtypen.

Naturtypen är känslig för förändringar i hydrologin och förändringar i vattenkvalitet, exempelvis p.g.a. försurning, övergödning och utsläpp. Agkärren är också känsliga för igenväxning med arter som tränger undan agen, exempelvis vass, samt känsliga för fragmentering och minskade populationer av ag och andra karaktäristiska och typiska arter. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandemål

Arealen av agkärr (7210) ska vara minst 0,2 hektar. Agkärren ska förekomma som en bård runt områdets två tjärnar. Kärrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Strandzonen ska påverkas av naturliga variationer i tjärnarnas vattennivå. Kärren ska vara naturligt näringsfattiga, påverkade av kalk och baskatjoner och sakna eutrofiering. Kärren ska vara öppna, något enstaka träd och enstaka buskar kan förekomma. Täta bestånd av vass och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation som riskerar att tränga undan agen ska inte förekomma. Bottenskiktet ska bestå av både brun- och vitmossor. Ag ska förekomma allmänt till rikligt.

Negativ påverkan

Hotet mot områdets agkärr bedöms vara förhållandevis lågt. Flera av de faktorer som vanligtvis kan påverka naturtypen negativt är reglerade i naturreservatets föreskrifter. Det mest aktuella hotet bedöms vara risken för igenväxning med högvuxen vegetation som konkurrerar ut agen. Orsaker till igenväxning kan vara flera, exempelvis kvävenedfall, uteblivna naturliga störningar eller avsaknad av hävd samt naturlig succession av kärren.

Opåverkad hydrologi och hydrokemi är en viktig förutsättning för kärren. Eventuell körning med tunga maskiner bör ske med försiktighet och stor hänsyn för att inte riskera att påverka kärrens hydrologi. Vidare ska en skyddszon alltid finnas kring kärren.

Se även beskrivningen av "vad kan påverka negativt" under den allmänna delen.

Bevarandeåtgärder

-Vid behov bör täta vassbestånd, sly, buskar och annan igenväxningsvegetation röjas bort från kärren för att hålla dem öppna. För att möjliggöra skötsel av kärren krävs revidering av reservatets skötselplan.

-För att minska risken från eventuella skador från skogsbruk i mark som angränsar till kärrebör föreskrifterna som reglerar skogsbruk i reservatet ses över.

-En väl planerad hänsyn i skogsbruket i myrarnas tillrinningsområde är viktig för att minska risken för förändrad hydrologi och ökade näringsförhållanden och därmed även en minskad risk för igenväxning av kärren.

Se även beskrivningen av "bevarandeåtgärder" under den allmänna delen.

Bevarandetillstånd

Agkärrens bevarandetillstånd är något osäkert. Resultat från uppföljning av rikkärren 2016 visar att det finns förhållandevis mycket småbuskar i kärren. Även vass förekommer. Samt att pors och blåtåtel förekommer förhållandevis rikligt. Hur tillståndet är närmast tjärnarna där agkärren finns är svårt att tyda av inventeringsresultatet. Ytterligare utvärdering av inventeringsresultaten och/eller kompletterande fältbesök behövs för att fastställa bevarandetillståndet.

7230 - Rikkärr

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stutedalstjärnarna omgärdas av rikkärr. Närmast tjärnarna finns dock en bård av ag, klassat som agkärr. Rikkärren består till största del av medelrikkärr, men partier med extremrikkärr förekommer. Kärren är öppna och har över stora delar gungflykaraktär.

Kärrens bottenskikt består av brun- och vitmossor. Exempel på typiska mossarter är fetbålmossa, kärmörkia, myruddmossa, gyllenmossa, späd skorpionmossa, röd skorpionmossa och korvskorpionmossa. Bland vitmossorna är karaktärsarten purpurvitmossa vanligt förekommande. Exempel på typiska kärlväxter är slätterblomma och ängsstarr. Bland övriga kärlväxter kan nämnas flaskstarr, hirsstarr, vattenklöver, rundsileshår, kallgräs och ängsvädd. Pors förekommer generellt rikligt. Bladvass förekommer i vissa delar och blåttåtel ökar ut mot kanterna i norr och söder.

Generellt beskrivs rikkärr som artrika, öppna eller skogsklädda myrar med hög mineralhalt och ett högt pH, mellan 6-8. Rikkärr har en mycket speciell flora och fauna och hyser många specialiserade arter, varav flertalet hotade. Många rikkärr är rika på orkideer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Bottenskiktet byggs upp av brunmossor (t.ex. släktena *Scorpidium* och *Campylium*) eller i vissa fall vitmossor. Många rikkärr i södra Sverige har hävdats genom ängsbruk och betesdrift, vilket har påverkat vegetationens sammansättning. Rikkärren kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slätter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. De rikkärr som idag inte hävdas växer ofta igen till sumpskog.

Exempel på typiska arter i rikkärr är axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slätterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kamtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, källtuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi, ökad näringstillförsel och störning av myrens torvbildning, skador i markskiktet t.ex. genom betest tramp, samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av rikkärr (7230) ska vara cirka 1,4 ha. Vegetationen ska vara karakteristisk för medelrikkärr, men inslag partier av extremrikkärrskaraktär ska förekomma. Kärrrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Utöver påverkan från naturliga processer som variationer i vattennivå, kan påverkan i form av extensiv skötsel i form av röjning av igenväxningsvegetation vara nödvändig för att förhindra att kärren växer igen.

Floran i kärren ska vara artrik med flera specialiserade arter. Bottenskiktet ska ha riklig förekomst av brunmossor, men vitmossor förekommer även, speciellt karaktärsarten purpurvitmossa. Näringsstatusen ska vara naturlig. Kärren ska vara naturligt näringsfattiga, tydligt påverkade av kalk och baskatjoner. Ingen antropogen näringstillförsel, exempelvis genom gödsling av kringliggande skog, ska förekomma.

Rikkärren ska vara öppna, endast enstaka träd och buskar ska förekomma. Täta bestånd av exempelvis vass och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter av mossor och kärlväxter ska förekomma allmänt till rikligt.

Negativ påverkan

Hotet mot områdets rikkärr bedöms vara förhållandevis lågt. Flera av de faktorer som vanligtvis kan påverka naturtypen negativt är reglerade i naturreservatets föreskrifter. Det mest aktuella hotet bedöms vara risken för igenväxning med högvuxen vegetation som konkurrerar ut rikkärrens typiska arter, där många är konkurrenssvaga och ljuskrävande. Orsaker till igenväxning kan vara flera, exempelvis kvävenedfall, uteblivna naturliga störningar eller avsaknad av hävd samt naturlig succession av kärren.

Opåverkad hydrologi och hydrokemi är en viktig förutsättning för kärren. Eventuell körning med tunga maskiner bör ske med försiktighet och stor hänsyn för att inte riskera att påverka kärrens hydrologi. Vidare ska en skyddszon alltid finnas kring kärren.

Se även beskrivningen av "vad kan påverka negativt" under den allmänna delen.

Bevarandeåtgärder

- Vid behov bör täta vassbestånd, sly, buskar och annan igenväxningsvegetation röjas bort från kärren för att hålla dem öppna. För att möjliggöra skötsel av kärren krävs revidering av reservatets skötselplan.
- För att minska risken från eventuella skador från skogsbruk i mark som angränsar till kärren bör föreskrifterna för reservatet ses över.
- En väl planerad hänsyn i skogsbruket i myrarnas tillrinningsområden är viktig för att minska risken för förändrad hydrologi och ökade näringsförhållanden och därmed även en minskad risk för igenväxning av kärren.

Se även beskrivningen av "bevarandeåtgärder" under den allmänna delen.

Bevarandetillstånd

Rikkärrens bevarandetillstånd är något osäkert. Resultat från uppföljning av rikkärren 2016 visar att det finns förhållandevis mycket småbuskar i kärren. Även vass förekommer. Samt att pors och blåtåtel förekommer förhållandevis rikligt. Detta tyder på att bevarandetillståndet inte är gynnsamt. Ytterligare utvärdering av inventeringsresultaten och/eller kompletterande fältbesök behövs för att fastställa bevarandetillståndet.

9010 - Taiga

Areal: 7,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Taiga förekommer främst i ett nord-sydligt stråk i anslutning till bergbranten, både ovan och strax nedanför branten. Taiga finns även i anslutning till Stora Stutedalstjärnets östra sida samt ett mindre bestånd nordväst om tjärnet.

Taigan består av naturskogsartad barrskog dominerad av tall, på höjden är hällmarkstallskog vanligt förekommande. I sydligaste delen av områdets brant finns ett granbestånd rikt på kalkkrävande mossor och längst bäcken finns en luckig bård av gran, al och björk. Trädsiktet i taigabestånden är flerskiktat och det finns gott om gamla träd. Åldern varierar mellan 130-180 år. Förekomsten av död ved är liten till måttlig. På flera ställen finns dock torrakor som idag är något unga, men med tiden kommer att vara viktiga livsmiljöer för flera mossor, lavar, svampar och insekter. Bestånden bedöms ha lång kontinuitet på träd, men brist på kontinuitet på död ved i olika former. Bestånden är till stor del påverkad av naturlig dynamik och naturliga förhållanden då det gäller fuktighet, instrålningsförhållanden och markkemiska förhållanden. Den låga förekomsten av död ved och riktigt gamla träd visar dock på att skogsbruk i form av plockhuggning och uttag av död ved har förekommit i bestånden. Utöver spår från skogsbruk saknas andra spår från annan mänsklig påverkan i större delen av taigabestånden.

Kunskap om typiska arter i taigan är bristfällig, men kännedom om mossor i bergsbranten är god. I branten och/eller dess närhet har exempelvis följande rödlistade arter hittats timmerskapania (EN), Kurragömmamossa (NT), knattemossa (VU), stor klipptuss (VU) och späd hårgräsmossa (NT).

Naturtypen taiga beskrivs generellt som naturliga, gamla, boreala och hemiboreala skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar eller åtgärder för att imitera detta, "naturskog" eller "naturskogsartad skog". Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit, eller efter gamla kontinuitetsbrott eller skogsbruksåtgärder återfått, en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. De hyser ofta en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertetrater (främst skalbaggar). Brand präglade förr i hög grad skogarna i den boreala regionen och många hotade arter är beroende av förekomst av död ved och olika successionsstadier.

Exempel på typiska arter i taiga är linnea, mattlummer, plattlummer, knärot, ögonpyrola, grönpörola, tallört, vedrappmossa, blåmossa, platt fjädermossa, skogshakmossa, garnlav, kattfotslav, läderlappslav, sotlav, skinnlav, lunglav, kandelabersvamp, rosenticka, koralltaggsvamp, ullticka, tallticka och rynkskinn.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 7,3 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Tall ska prägla skogen i större delen av området. Längs bäcken ska inslag av

lövträd som al och björk vara påtagligt. Trädsnittet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite mänsklig påverkan.

Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd (rikligt förekommande); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (allmänt-rikligt förekommande). För landet och naturtypen främmande trädarter ska inte finnas i området t.ex. contorta tall. Förekomsten av typiska arter mossor, lavar och fåglar ska vara tämligen allmän.

Negativ påverkan

Risken för skada på områdets taiga bedöms vara måttlig. Det största hotet mot naturtypen är skogsbruk, vilket till viss del är tillåtet inom naturreservatet. Skogsbruksåtgärder kan inte utföras i taigabestånden utan att de skadas. Med skogsbruksåtgärder menas exempelvis slutavverkning, gallring, röjning, transporter med tunga fordon, markberedning, dikning och plantering. Utöver att skogsbruk skadar om det utförs i naturtypen kan skogsbruksåtgärder utanför bestånden medföra negativ påverkan. Avverkning kan leda till ökad avrinning och näringstillförsel i nedströms liggande mark. Avverkning kan också medföra förändrat mikroklimat i anslutande bestånd, vilket exempelvis kan skada mossor och lavar som är beroende av fukt och skugga. I övrigt är de flesta faktorer som kan påverka naturtypen negativt reglerade i reservatets föreskrifter. Luftföroreningar kan dock medföra negativ påverkan på känsliga mossor och lavar.

Bevarandeåtgärder

Då skogsbruk inte är förbjudet i naturreservatet bör föreskrifterna till naturreservatet ses över så att skogsbruk inte tillåts i taigabestånden. Vidare bör skogsbruksåtgärder i anslutning till områdets mossrika brant (gäller både skog inom och utanför området) som kan medföra risk för förändrat mikroklimat i branten, d.v.s. att ljus och fuktighetsförhållandena i branten ändras, undvikas. Körning med tunga fordon i eller i närheten av känsliga bestånd bör inte ske med risk för påverkan på naturtypens hydrologi.

Bevarandetillstånd

Taigans bevarandetillstånd är inte gynnsamt. Förekomsten av död ved är allt för låg samt att förekomsten av gamla och mycket gamla träd bör vara högre. Förutsatt att skogsbruksåtgärder undviks i taigabestånden finns goda förutsättningar att bestånden med tiden uppnår gynnsamt tillstånd.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 0,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I norra delen av området finns en mycket liten del med skogsbevuxen myr. Naturtypen bedöms inte ha någon funktion i detta område och finns listad som " obetydlig förekomst" för området. Naturtypen beskrivs därför inte ytterligare i bevarandeplanen.

Dokumentation

ArtDatabanken SLU. Artportalen. www.artportalen.se. Uttag 2017-11.'

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1984: Mossfloran i Norra Båsane i Dalsland. Svensk Botanisk Tidskrift 78: 233-262.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2000. Värdebeskrivning riksintresse för naturvård Västra Götalands län, NRO 14028 Lunneboområdet. Beslut 2000-02-07, reviderat 2008-01-16.

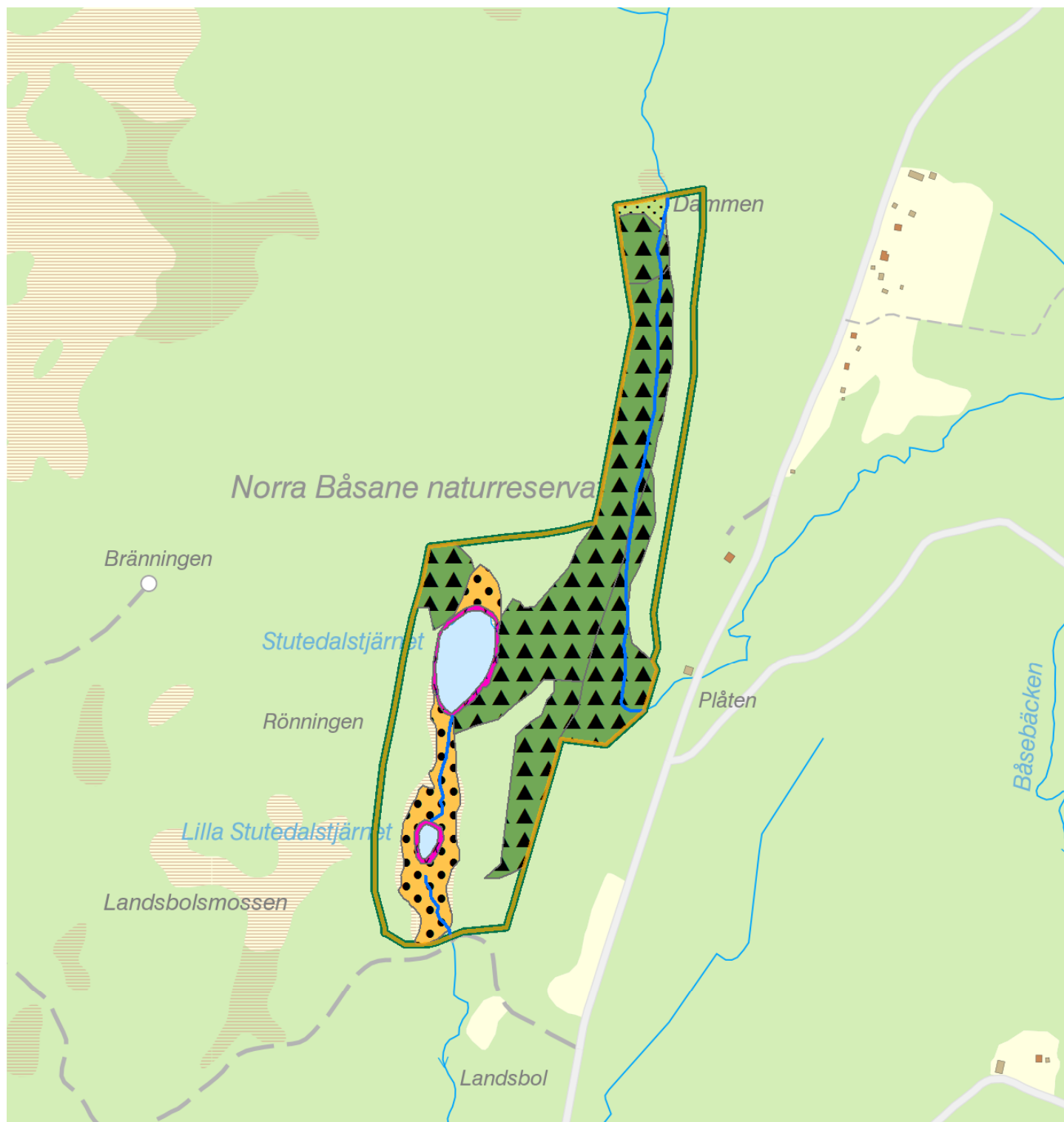
Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2016. Inventeringsprotokoll från uppföljning av rikkärr 2016. Arbetsmaterial.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1981: Beslut och skötselplan för naturreservatet Norra Båsane. Beslut 1981-06-22.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2017-11.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Norra Båsane SE0530096 Melleruds kommun

Natura 2000
Habitatdirektivet	7210 - Agkär	9010 - Taiga
Naturreservat	7230 - Rikkär	9740 - Skogbevuxen myr

Gränsen för Natura 2000-området och naturreservatet Norra Båsane sammanfaller.

Skala (i A4): 1:7 000